

Prosjektnr 2008/1/0451
Prosjektnavn: Vitaminer til barnevernet
Søkerorg: NFF

Vitaminer til barnevernet

Unge i fosterhjem og fosterforeldre om hvordan fosterhjemsordningen oppleves med hjertefeil om hvordan det oppleves å være dem.
Om identitet og selvfølelse – og ønsket om å være normal



Et samarbeid mellom Forandringsfabrikken og Norsk
Fosterhjemsforening
Finansiert av ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering



FORANDRINGS FABRIKKEN

Forord

Om Vitaminer til barnevernet

Norsk Fosterhjemsforening (NFF) og Forandringsfabrikken (FF) gjennomførte 2008-2009 prosjektet "FostervettsRegler". Her utarbeidet fosterforeldre og unge i fosterhjem regler til barnevernstjenesten for hvordan utøve "sunt fostervett". De foreslo endringer for en enda bedre fosterhjemsordning. Resultatene ble samlet i hefte og veggplakat – og lansert for nasjonale myndigheter vår 2009.

Som en kraftfull vitamininnsprøyting til å ta "Fostervettsreglene" i bruk, ønsket vi å gi "Vitaminer til barnevernet" i alle fylker rundt om i landet. Barnevernsansatte med ansvar for opplæring og oppfølging av fosterhjem, ble invitert - til en fag-, opplevelse og refleksjonsdag. I hvert av fylkene, ønsket vi å invitere de som arbeidet i ulike deler av barnevernet – til å få ny innsikt, bli berørt og begeistret.

Barnevernsansatte skulle være publikum, fosterforeldre og unge i fosterhjem skulle være hovedaktører på scenen. Hovedaktørene vil formidle Fostervettsreglene. Temaene skulle bl.a. være:

- Hvordan det kjennes å bo i fosterhjem og hvordan det kjennes å være fosterforeldre
- Hvordan besøkene fra barnevernstjenesten bør være
- Hvordan besøkene fra tilsynsfører bør være
- Hvordan få til best mulig kontakt mellom fosterhjem og barnevernstjeneste

I deler av fagdagen var publikum deltakende – og inviteres til å ta stilling til "Fostervettsreglene" som presenteres.

Barnevernsansatte i hvert fylke ble invitert, i samarbeid med lokale fosterhjemsforeninger. Norsk Fosterhjemsforening, Landsforeningen for Barnevernsbarn og Forandringsfabrikken deltok i den grunnleggende planleggingen.

Vi har ønsket å gå i dybde og deretter løfte frem de unge og fosterforeldres erfaringer og forståelse av ulike utfordringer knyttet til hvordan de blir møtt i hjelpesystemene.

TAKK til hver og en av dere 10, kloke og modige ungdommer som har deltatt på turneen med Vitaminer til Barnevernet. Og TAKK til dere fosterforeldre. Dere har delt erfaringer og opplevelser med oss og hverandre, med et sterkt ønske om å gjøre det enda bedre for dem som kommer etter dere.

Marit Sanner, prosjektleder
Forandringsfabrikken
www.forandringsfabrikken.no

Sammendrag

Ide: Som en kraftfull vitamininnsprøyting til norsk barnevern, ville Norsk Fosterhjemforening (NFF) og Forandringsfabrikken (FF) i samarbeid gi "Vitaminer til barnevernet" til alle fylker rundt om i landet. Barnevernsansatte med ansvar for opplæring og oppfølging av fosterhjem, ble invitert - til en fag-, opplevelse og refleksjonsdag. Unge som bor i fosterhjem og fosterforeldre skulle være hovedaktørene

Bakgrunn: "Vitaminer til barnevernet" ble lansert i mars 2009, som resultat av prosjektet Fostervettsregler, som bidrag til en enda bedre fosterhjemsordning i Norge. Resultatene var utarbeidet av unge i fosterhjem og av fosterforeldre. NFF og FF ønsket nå å spre Vitaminene grundig lokalt, i kommunene og hos ansatte i Bufetat i hvert fylke. Arrangementene ville sikre at svært relevant og nyttig kunnskap kunne nå fram til barnevernstjenestene rundt om i landet.

Målsetting: Barnevernsansatte rundt om i landet får innspill til hvordan fosterbarn og fosterforeldre tenker barnevernstjenesten kan bli bedre, gjennom "glødende" og reflekterende arrangement, med konkret innhold og med smil. Arrangementene gjør at barnevernsansatte med ansvar for oppfølging av fosterhjem rundt om i landet, gjør en enda bedre og mer effektiv jobb.

Gjennomføring: Fagdager (arrangementer) ble gjennomført i 15 fylker. Barnevernsansatte fra alle fylker i Norge ble invitert til arrangementene. 30-120 fagfolk har deltatt i hvert av arrangementene

Oppnådde resultater : Vitaminene ble spredd til fagfolk rundt om i landet. Arrangementene har lyktes i å være nyskapende, reflekterende – og "glødende". Svært mange fagfolk har vært begeistret over hva de har lært av bidragene fra unge og fosterforeldrene – og ikke minst forstått hva slags bidrag unge i barnevernet selv sitter på.

Videre planer: dypere og lengre opplæring av barnevernsansatte med ansvar for fosterhjem, både i kommunene og statlig er etterspurt. Ungdommene og fosterforeldrenes innsats i arrangementene har og åpnet mulighetene for å gjøre arbeidet med brukermedvirkning i barnevernet, enda mer sentralt i Norge.

Kap 1: Bakgrunn & målsetting

Bakgrunn

Norsk Fosterhjemsforening arrangerte i 2005-2006 kurs for fosterforeldre rundt om i landet. Temaet var kommunikasjon og mange av kursdeltakerne sa det hadde vært nyttig om fosterforeldre i større grad kunnet få gitt innspill til barnevernstjenesten og at dette i større grad ble inkludert i utvikling av fosterhjemstjenesten framover. De uttrykte også at fosterbarn ofte er uttrygge i møtet med systemet og at deres erfaringer derfor også må høres. På flere av kursene deltok representanter fra den kommunale barnevernstjenesten. De ytret et sterkt ønske om å få samlede tilbakemeldinger fra fosterforeldre og fosterbarn om deres opplevelse av kommunikasjonen og ellers samarbeidet med barnevernstjenesten.

I Sverige bidro FF i 2005 i gjennomføring av de første nasjonale høringer med fosterbarn som innspill til endringer av barnevernssystemet. FF utarbeidet konseptet for høringene og fikk oppdraget med å lære opp de som der skulle lede arbeidsprosessene der – og vi var også bidragsyter i planlegging og gjennomføring av den nasjonale lanseringen.

Fostervettsregler ble lansert i mars 2009, som bidrag til en enda bedre fosterhjemsordning. Resultatene var rett fra virkeligheten. Vi ønsket å spre dem grundig lokalt, i kommunene og hos ansatte i Bufetat i hvert fylke. Der bor jo fosterforeldrene, fosterbarna og de unge i fosterhjemmene. De fleste av oss husker godt det vi lærer "fra hjertet". Arrangementene ville sikre at svært relevant og nyttig kunnskap kunne nå fram til hver eneste kommunale barnevernstjenestene i Norge. Og at slike regionale arrangementer med fosterforeldre og fosterbarn i førersetet, vil gi barnevernstjenesten ny kunnskap og mest av alt inspirasjon til "å stå godt i det" – i jobben de har med å inspirere fosterforeldre og å følge opp barn og unge i barnevernet.

Målsetting

Barnevernsansatte rundt om i landet får innspill til hvordan fosterbarn og fosterforeldre tenker barnevernstjenesten kan bli enda bedre. Dette gjøres gjennom "glødende" og reflekterende arrangement, med konkret innhold og med et smil om munnen. Arrangementene gjør sterkt innhold – og vil gi barnevernsansatte med ansvar for oppfølging av fosterhjem rundt om i landet - tro på at de vil gjøre en enda mer treffsikker og effektiv jobb.

Målgruppe: Barnevernsarbeidere med ansvar for oppfølging av fosterhjem – både i kommunal og statlig barnevernstjeneste.

Kap 2: Gjennomføring & metode

Gjennomføring:

Fagdager gjennomført i 15 fylker, okt. 2009 - okt. 2010.

Her en oversikt:

I region Nord:	Troms og Nordland
I region Midt:	Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal
I region Vest:	Sogn og Fjordane, Hordaland og Rogaland
I region Sør:	Vest-Agder og Aust-Agder
I region Øst:	Østfold, Akershus, Hedmark og Oppland
I Oslo:	Eget avslutningsarrangement i Oslo

Bufetat har vært medarrangør i de fleste deler av landet og var ekstra gode støttespillere i region Øst, Midt og Vest.

Fagdagene besto av:

- Presentasjoner fra unge i fosterhjem. 12 unge har til sammen bidratt i fagdagene, fra ulike deler av landet. 2-4 unge har deltatt på hver fagdag.
- Presentasjoner fra fosterforeldre. 8 fosterforeldre har til sammen bidratt.
- Fylkeslagene av Norsk Fosterhjemsforening holdt på de fleste stedene innlegg
- Fagfolk i barnevernet bidro i de fleste arrangementene
- FF ledet og "sydde sammen" fagdagene,

I starten av hver fagdag, introduserte vi arrangementet med å uttrykke et sterkt håp om at dagen ville bidra til å INSPIRERE. Vi har vektlagt at voksne ikke skal

oppleve at de må forsvare seg, men at de i stedet får med seg grunnleggende tanker om hva barnevernets verdier er. Og at de får tips og gode råd til hvordan gjøre jobben sin bedre, smartere, snillere og mer effektivt.

Vitaminene har blitt presentert for fagfolk, på konkrete og engasjerende måter. De er presentert tema for tema, deretter har publikum kunnet stille spørsmål til bidragsyterne på scenen. Dette har ført til nyttige og lærerrike dialoger mellom ansatte og det som frem til nå er kalt "brukere" i barnevernet.

Prosjektgruppe

Prosjektgruppa ble etablert fra starten, i den har deltatt rådgiver i NFF, leder i LfB (deler av prosjektet), prosjektleder og prosjektmedarbeider fra FF.

Tre unge og to fosterforeldre fra redaksjonen i "Fostervettsregler", har vært knyttet til planlegging av innhold og felles rammeverk til fagdagene.

Invitasjoner til fylkeslagene i Norsk Fosterhjemsforening ble sendt ut

Gjennomførerne

Vitaminer til Barnevernet er gjennomført av Forandringsfabrikken, i tett samarbeid med Norsk Fosterhjemsforening. Landsforeningen for barnevernsbarn har deltatt i første del av prosjektet, men uttrykte etter hvert at de ikke hadde kapasitet til å delta. Marit Sanner har vært prosjektleder.



Her fra webinvasjonen til arrangementene

Vitaminene overlevert til regionale og nasjonale myndigheter

På hvert av arrangementene rundt om i landet, ble ansvarlige nasjonale myndigheter overlevert "Vitaminer til barnevernet", på vegne av barnevernet i fylket. Oktober ble måneden for avslutningsarrangementene:

19.okt ble fagdag gjennomført i Bergen

28.okt ble fagdag gjennomført i Oslo, dette ble avslutningsarrangementet.

I Oslo mottok en begeistret ledelse i BLD vitaminene på vegne av statsråd og departement. Og Knut Håbrekke (KrF) mottok vitaminene på vegne av Familie- og kulturkomiteen på Stortinget. Også ansatte i Bufdir fikk overrakt vitaminene.

Publikum, hvem har sittet i salen

Ca 30-120 deltakere har kommet til hvert arrangement. Over halvparten av deltakerne har gjennomgående vært fra kommunale barneverntjenester.

Bufetat har de fleste stedene vært representert med mange ansatte.

Det har også vært deltakere fra Fylkesnemndene, fra organisasjoner og fra andre kommunale eller statlige samarbeidsetater. Publikum har gjennomgående vært aktivt med som spørsmålsstillere og i dialogen.

Media

Ca halvparten av arrangementene fikk mediadekning. Eks: I Bergen skrev BT en flott artikkel med hovedsvarene fra ungdommene til barnevernet. Den ble dagen etter fulgt opp med intervju med barneministeren som kommenterte på det ungdommene hadde presentert og i Sarpsborg laget NRK Østfold en reportasje – det samme i Bodø. Alle stedene media ble kontaktet, kom de, en del av stedene ønsket vi ikke mediadekning, fordi ungdommene som deltok kom fra regionen og dermed ikke ønsket dette.

Metode

Utarbeidingen av fagdagene er gjort i samarbeid mellom unge og voksne

Det er brukt forandringsmetodikk i arbeidet, utviklet av FF det siste tiåret.

Forandringsmetodikk har hentet inspirasjon fra Participatory Learning and Action, en deltakende metodikk brukt og evaluert i utviklingsarbeid verden over.

Metodikken har sin styrke i å inkludere flest mulig til å bli aktive deltakere og i størst mulig grad sikre at deltakerne vil og tør snakke sant om vanskelige tema.

Kap. 3: Resultatene & resultatvurdering

Resultatene fra det tidligere prosjektet "Fostervettsregler", fantes før prosjektstart i heftet kalt "Vitaminer til barnevernet". I dette prosjektet skulle disse resultatene formidles ut til alle deler av Norge.

Da ett arrangement gjensto, ønsket vi kort og tydelig å oppsummere resultatene fra unge og fosterforeldre. Dette ble laget på et "resultatark" – en dobbel A4. Ungdommene som presenterte

Teksten var som følger:

Vitaminene til barnevernet er laget av 25 unge i fosterhjem
De kommer fra ulike deler av landet. Fosterforeldre har også bidratt
De har alle egne erfaringer og de kjenner barnevernet på kroppen
De deler sine erfaringer og gir myndighetene råd til hva som må endres

Det siste året har mange av dem reist Norge på kryss og på tvers
De har møtt fagfolk fra statlig, kommunalt og privat barnevern i de fleste fylker.
Ikke sjelden har voksne uttrykt at de ønsker seg flere slike fagdager
Og har takket for kloke, konkrete og konstruktive svar, fra noen av dem som vet
best. Nå overleveres det til Stortinget og Barne- likestillings- og
integreringsdepartementet. Her noen av svarene, som er blitt til "Vitaminer":

Navn barn og unge liker

Mange av ordene barnevernet bruker er lite forståelige for barn og unge i barnevernet. Noen ord er forvirrende, og de passer bedre for voksne. Andre ord gir dumme og iblant vonde assosiasjoner. Barnevernet må bruke navn vi liker, her er noen forslag:

Fosterbarn & Fosterforeldre erstattes med:	Omsorgsbarn & Omsorgsforeldre
Tilsynsfører erstattes med:	Tillitsperson
Avlastningshjem erstattes med:	Besøkshjem
Beredskapshjem, Tiltaksplan, Samvær, Saksbehandler er og lite forståelige ord for unge	

Sann informasjon

Mange barn og unge vet ikke sannhetene om historien sin og hvorfor de er i barnevernet. De vil beskyttes mindre og heller vite mest mulig om sin historie, tidligst mulig. Fortell sannheten på enkle måter til barna fra de er små, deretter kan den fylles mer og mer ut. Det dumme og vonde er jo der uansett, og det er verre å brått få vite det når du blir større.

Tillitsperson med tillit

Barn og unge i omsorgshjem må ha en tillitsperson de kan fortelle til. Dette er den viktige sikkerhetsventilen, om noe er vanskelig i fosterhjemmet. Denne personen må barn og unge selv i størst mulig grad bestemme hvem skal være. De må og få være med og bestemme hvor ofte de skal treffes.

Likt nasjonalt rammeverk

- Norge må ha like kriterier for å bli omsorgsforeldre og for når det trengs forsterking.
- Like lønnssetninger og satser for utgiftsdekning. Alle får pensjonspoeng og feriepenger.
- Likt tilbud om opplæring og oppfølging. Like krav om å ta del i opplæring om diagnose.
- Like muligheter for å klage.
- Dette fordi omsorgsbarn er gull verdt. Og omsorgsforeldre gjør viktige bidrag i Norge.

Et barnetrygt barnevern som hører på barn og unge

Barnevernet må oppleves trygt. Alle som arbeider i barnevernet må ha stor respekt for og være glad i barn og unge. De må lytte med hele seg, og forstå nyansene de unge formidler. Norge må ha et barnevern der voksne oppleves som lydhøre, varme og fleksible.

Resultatvurdering

Prosjektet hadde en stor ambisjon, i målsettingen sto det: Barnevernsansatte rundt om i landet får innspill til hvordan fosterbarn og fosterforeldre tenker barnevernstjenesten kan bli enda bedre. Det gjøres med "glødende" og reflekterende arrangement, med konkret innhold og med et smil om munnen. Arrangementene vil gi barnevernsansatte med ansvar for oppfølging av fosterhjem tro på at de kan gjøre en mer treffsikker og effektiv jobb.

Arrangementer er gjennomført 15 steder i landet og barnevernsansatte i alle fylker ble invitert til nærmeste arrangement. I alle fylkene har ledende barnevernsmyndigheter mottatt resultatene. Og i alle fylkene har fagfolk i kommunene direkte fått ta del i erfaringer og råd fra unge og fosterforeldre.

Vår vurdering er at selve arrangementene har vært spennende og at de har tatt nye steg i arbeidet med brukermedvirkning i barnevernet. Kjennetegn ved arrangementene er at svarene fra barn og unge er satt i fokus og at deres innspill og råd til barnevernet blir tatt på dypeste alvor. Dette fylles ut av beskrivelser og innspill fra fosterforeldre.

Fagfolk på alle nivåer har bidratt aktivt i arrangementene, gjennom å stille spørsmål for å forstå innspillene fra ungdommene "til bunns". De har videre bidratt i dialog og refleksjon med ungdommene og fosterforeldrene.

Tilbakemeldingene fra fagfolk har gjennomgående vært positive, mange mailer i etterkant forteller om at de har blitt sterkt berørte og også at nyansene i det de unge forteller og i rådene de kommer med, kom svært tydelig fram. Arrangementene har vært preget av sterke ønsker fra de voksne om på alvor å lytte til det barn og unge har villet dele med barnevernet. Det har vært en varme og glød i rommet, som har gitt fagfolkene tro på at de kan finne veier til å gjøre jobben sin – i enda større grad – med grunnlag i stemmene fra barn og unge.



Fornøyde og glade unge og fosterforeldre etter arrangementet i Sandvika. Her sammen med (i midten) regiondirektør i Region Øst, Pernille Pettersen Smith.

Kap. 4: Videre planer

Vitaminene er nå spredt rundt i alle fylker i Norge, gjennom hefter og plakater. Videre kan heftene "Vitaminer til barnevernet" bestilles fra Forandringsfabrikken.

Etter arrangementene har det kommet en rekke henvendelser både fra kommuner og fra Bufetat i regionene om muligheter for oppfølgingsdager. Forandringsfabrikken er i gang med å tilby

Samarbeidet mellom NFF og FF har vært tett og godt. Vi har nå samarbeidet gjennom flere HR-prosjekter og er godt fornøyd med resultatene på begge kanter. LfB deltok i første del av prosjektet og trakk seg da ut pga kapasitetsproblemer. Samarbeidet med LfB er igjen på plass – og vi ser nå på mulighetene for å gjøre noe oppfølgingsarbeid sammen fremover.

Prosjektet åpnet mange muligheter for videre arbeid: lengre og enda dypere opplæring av barnevernsansatte i kommunene er en av mulighetene, der en vektlegger enkelte tema. Videre opplæring av de ansvarlige for det statlige fosterhjemsarbeidet i Bufetat, er en annen mulighet - her har vi opplevd sterke ønsker om nå i større grad å inkludere barn og unges stemmer i arbeidet framover. NFF vil vurdere om vi på nytt søker støtte fra HR til å gå videre med dette viktige arbeidet – for i enda større grad sikre at barn og unge er i sentrum av norsk barnevern.